

NOVI ČAS

„NOVI ČAS“

izhaja vsak petek ob 12. uri dopoldne. Uredništvo in upravnništvo je v Gosposki ulici št. 6 drugo dvorišče.

LIST STANE:

za celo leto . . . 4 K
„manj premožne 3 „
„Nemčijo 5 „
„posamezne št. 8 v
Oglasi po dogovoru.

Štev. 36.

V Gorici, 3. septembra 1914.

Leto V.

Pred odločilnimi dogodki. -- Orjaška bitka med Rusi in Avstrijci traja že 9 dni.

Vsa Avstrija, da, vsa Evropa stoji že cel teden pod vtisom velikanske bitke, ki se od 26. avgusta dalje vrši na severu med Avstrijci in Rusi.

To je največja bitka, kolikor jih pozna svetovna zgodovina. Bojna črta je dolga 400—500 kilometrov, kakor iz Gorice približno do Linca. V boju stoji najmanj 3 milijone vojakov in smrtonosni ogenj bruha nad 5000 topovskih žrel.

Kakšen bo konec tega velikanskega, priiškega boja? Ni dvoma, da je ruska sila mnogo večja ko naša; toda pomniti moramo, da je naše vojaštvo izurjenjše, izobraženejše in tudi naše vodstvo je boljše ko rusko. Vendar pa vse to lahko odpove, če nam ljubi Bog odtegne svojo mogočno roko. Naš boj je boj za pravico, za poštenje. Tega se zaveda vsakdo iz med nas prav posebno sedaj v teh težkih in resnih trenutkih.

Zato kipe v teh dneh iz src vseh Avstrijcev v nebo vroče molitve, ki prosijo blagoslova z nebes naši vojski. Kako rad bi marsikdo sedaj bil tam gor, da bi tudi on pripomogel k zmagi poštenja in pravice. To sicer ni mogoče. Zato pa bo ljubi Bog uslišal našo gorečo molitev za cesarja, za domovino, za svojce, ki se bore, in za drage, ki umirajo na bojišču junaške smrti na tujih tleh.

Dragi prijatelji! Naj bi se vsakdo zavedal v kako odločilnih trenutkih živimo. Zato kvišku srca k Bogu!

Bitka, ki se sedaj vrši z vso ljutostjo, se je začela že 26. avgusta in traja še do danes neprenehoma, torej že 9. dan. Brzojavka iz glavnega stana naše armade 31. avgusta nam naznanja, da bo odločipadla kmalu; toda doslej se ni obrnilo ne na eno ne na drugo stran.

Kako je razdeljena naša armada?

Naša armada, ki se bori proti Rusom je razdeljena v 3 dele.

Zmagujoča leva armada.

Levi del je prodiral ob Visli in je v 3dnevni bitki od 23.—25. avgusta pri Krasniku potolkel Ruse. Tega dne ozirotoma drugi dan se je nato začela bitka na celi črti. Naša leva armada, ki jo komandira general Dankl, je pri Krasniku tepele Ruse, ki jih je bilo do 250.000 mož, zasledovala dalje. Dne 27. t. m. so se Rusi nekoliko južno od Lublina pri kraju Niedrzewica duža zopet ustavili našim četam. To pot jih je bilo 10 divizij. Tudi tu so bili Rusi poraženi. Bitka je trajala le en dan. Le en sam naš zbor je vjel 2000 Rusov, med njimi 1 generala, 1 polkovnika in 43 oficirjev. Zaplenili so naši tudi mnogo vojnega materiala.

Rusi so bežali nazaj proti Lublinu. Medtem pa je poseglo v boj že levo krilo srednje armade, tako da se je 31. tm. vršil boj na celi črti južno od Lubina, preko Krasnostava in Hrubešova. Tu so posegale vmes že čete srednje armade.

Leva armada prodira med reko Vislo in Veprom proti ruskemu opirališču Lublin (glavno mesto lubenske gubernije).

Srednja armada, ki jo vodi general Auffenberg prodira severno od Lvova ob reki Bug.

Tretja armada pa stoji vzhodno od Lvova ter se tu bori proti močnejšim Rusom, ki so udri v vzhodno Galicijo in silijo proti Lvovu.

Sedaj Danklova armada napada in oblega Lublin, kamor je stisnila rusko vojsko.

Srednja armada. — Slovenski fantje!

Kakor posnamemo iz nemških listov, se v tej srednji armadi bori tudi naš III. graški armadni zbor, v katerem so naši slovenski fantje. Ta armada ima silno važno nalogo. Rusi zasledujejo očitvidno ta namen, da bi se od severa vrgli proti Lvovu med našo levo in srednjo armado

ter tako našo črto razklali. Rusi so res udri na severu v Galicijo ter se odtod bližali Lvovu. Tu pa so zadeli na naše čete. Med Ravarusko-Zolkievem in Zložovem se je vnel boj, ki so ga naši zmagovito prestali. V tem boju je stal — po nemških poročilih tudi 3. zbor: Rusi so bili vrženi nazaj. Naša armada jih je zasledovala ob reki Bug, čez katero so se Rusi umaknili. Poročilo z dne 2. sept. ob 6h zvečer se glasi, da so naši vjeli mnogo Rusov in zaplenili 160 ruskih topov. Ta zmaga je velikanskega pomena za srečen izid cele orjaške bitke. Vemo namreč tudi to:

Desna armada.

Ta ima najtežavnejše stališče, ker se mora le braniti, in sicer proti ogromni ruski premoči. Rusi so namreč preko Brodija z velikansko silo udri v vzhodno Galicijo in se hočejo polastiti Lvova. V vednih bojih se naša desna armada počasi umika nazaj. Rusi silijo z vso silo naprej. Dne 2. sept. je bil Lvov še v naših rokah. Če se naši srednji armadi pravočasno posreči razgnati ruski centrum in spraviti tako rusko levo armado v nevarnost, se bo ta ruska leva armada, ki nasproti naši desni prodira proti Lvovu, morala umakniti ali pa bo zajeta. Zato ni tako važno to, da so Rusi pred Lvovom, ampak bolj je važno, če bo ruska srednja armada pravočasno razbita.

To je glavni pregled dogodkov na Ruskem.

Bog bo pomagal, da se srečno konča za avstrijsko orožje ta bitka, kakoršno svet še ni videl.

Pri Krasniku naši ujeli 6000 Rusov.

Po bitki pri Krasniku je izdal poveljnik leve armade general Dankl dnevno povelje, v katerem pravi:

Armada je 23. in 24. avgusta v bitki pri Krasniku, Polihni Goraju (južo-

vzhodno od Krasnika) sijajno prestala svoj krst v ognju. Vsi kori so vsled neustrašenosti krdel sovražnika prisilili, da se je bežeč umaknil. Kolikor je doslej znano, smo zaplenili 3 zastave, 28 topov, in mnogo strojnih pušk ter zajeli na d 6000 vojnih vjetnikov. Iz vsega srca se zahvaljujem vsem pripadnikom armade za usluge, ki so jih storili našemu Najvišjemu vrhovnemu vojnemu gospodarju in domovini. Pa tudi žalost nam polni srce. Mnogo naših tovarišev je umrlo na polju časti. Njih se spominjamo v tem slovesnem trenutku! Še imamo pred seboj težke boje in mnogo truda. Vrla armada — o tem sem prepričan — bo vse premagala.

Boji okoli Lvova.

Iz Lvova se poroča, da so se jugovzhodno od Lvova borile naše čete z rusko armado in jo pognale v beg. 2000 Rusov je obležalo na bojnem polju, 3000 mož in ves štab so pa naši vjeli. Dosedaj je vjetih 15 tisoč ruskih vojakov in častnikov. Z ozirom na vznemirjenje, ki je zavladovalo po Lvovu, se razglašajo: Naša armada je sovražnika obkolila kakor z železnimi kleščami in če se Ruši še nahajajo na gališkem ozemlju, jih čaka usoda, da bodo svojo vojaško karijero v sedanjih vojski končali v kakem garnizijskem zaporu; kot sovražniki ne pridejo več v poštev. Precizni in s preudarkom izdelani načrt generalnega štaba že kaže velike uspehe.

Dne 31. avg. se je 4 ure slišalo gromenje topov v Lvov, ki pa se je pozneje oddaljilo.

V našem glavnem stanu.

Listi poročajo iz glavnega avstrijskega stana: Naš glavni stan je podoben stroju, ki točno deluje. Stroj je velikanski, a dela popolnoma mirno in se kolesa natančno vjemajo. Nadvojvoda Friderik višji poveljnik, je na nogah od ranega jutra do pozne noči. Pregleda vse in ukazuje. Tudi nadvojvodi prestolonasledniku se vse poroča. Oba se dobro počutita. V glavnem stanu vlada popolna mirnost in vse je v zavesti gotove zmage. Načelnika generalnega štaba, barona pl. Conrada, ni še nihče videl razburjenega. Razvrstitev naše armade se je idealno izvedla. Vodstvo naše armade je z vodstvom nemške armade v neprestani telefonični in brzojavni zvezi. V lopah glavnega stana biva šest visokih častnikov v eni sobi, ki je tako opremljena, kakor sobe v vojašnicah.

Naša armada je izvrstno preskrbljena in oborožena. Preveva jo duh junaštva. Ne more se dovolj naglašati, kako izborna se drže naši črnovojniki. Manjvrednost kozakov je že dokazana. Le, če jih je veliko, nekaj pomenjajo, a našim huzarjem niso niti izdaleč kos. Ruski vojaki tudi veliko trpe zaradi grehov, ki jih je intendantca zakrivila. Naša poizvedovalna služba se je izborna obnesla. Naši aviatiki so vrgli več bomb na sovražnika in je njih zasluga, da je vodstvo armade dovolj o sovražniku poučeno. Na ruske aviatike naši še niso zadeli.

Junaški čini naše konjenice.

Pret. teden se je izvedelo o posebno junaškem činu pete kavalerijske divizije, ki je sestavljena iz honvedov. Dobila je 18. avgusta težavno nalogo, predreti rusko obmejno stražo ob Zruszi (Zbrusza je obmejna reka med vzhodno Galicijo in rusko gubernijo Podolijo) in dognati, če se v ozadju nahajajo močnejše ruske čete. Pri Satanovu (mesto ob imenovani reki) se je kavaleriji posrečilo udreti v rusko ozemlje. Jugozahodno od Kuzmina pa je zadela na mnogo močnejšo sovražno kavalerijo, katero je podpirala pehota. Kljub temu so naši pognali sovražnika v beg. Zasedovanje sovražnika je trajalo do reke Smotrič, kjer so pri Godoroku dobili Rusi pomoč. (Smotrič je reka v Podoliji, ki teče vzporedno z reko Zbrusza od severa proti jugu; Godorok je pa kraj ob tej reki.) Čeprav to ni stvar kavalerije, so kljub temu honvedi napadli utrjene sovražne postojanke. Pri tem so imeli večje izgube. Boj je dokazal, da se v tem kraju nahajajo močne ruske čete. Ko je kavalerija končala svojo nalogo, se je ustavila pri Satanovu. Po noči so pa napadli prebivalci skupno s skritimi ruskimi vojaki speče honvede in jih večje število pobili. Satanov so nato naši za kazen požgali. Po tem dogodku se je takoj zopet zbrala naša kavalerija pripravljena za boj. Natančni podatki izgub so še nemogoči, ker se bodo manjši oddelki in posamezni jezdecji mogli priklopiti diviziji šele po veliki ovinkih.

Pošto in železnico na Poljskem upravljajo že Avstrijci.

V okrajih, ki so jih naši na Ruskem Poljskem zasedli, so uvedli našo upravo. Pošto in železnico upravljajo že avstrijski uradniki. Širše tračnice ruskih železnic so z občudovanja vredno naglavo že preuredili tako, da po njih že naši vlaki vozijo.

Z 8 krogli v telesu usmrtil še 20 kozakov!

Neki častnik objavlja v »Narodnih Listih«: Izprva smo bili izpostavljeni ruskim kozakom. Kakor kobilice so padli na naše ozemlje; pehota, artiljerija in strojne puške so jih spremljale. Z velikanskimi izgubami v divjem begu so pa morali našo zemljo zapustiti. Vrgli smo jih daleč za mejo nazaj, odkoder so prišli. Tudi mi žalujemo za nekaterimi svojci, a ti tvorijo temelj nadalji slavi naših polkov. Naši vojaki so izvrstni. Neki vojak z osmimi krogli v telesu je usmrtil 20 kozakov, a še živi in je v bolnici ljubljene vseh. Godi se nam izvrstno, samo navaditi se moramo, da pijemo mleko. Naš jedilni list, ki mi ga moj zvesti Jan vsak dan sestavi, je tak: pol hleba komisa, 400 gramov mesa in 25 cigaret.

Kaj pripovedujejo ruski vjetniki o naši armadi?

Iz Budimpešte poročajo, da so na kolodvor v Losenco pripeljali 1900 ruskih vjetnikov. Po polurnem odmoru so jih

odpeljali naprej v Komorn. Neki stotnik 69. infant. ruskega polka je pripovedoval, da so bili vjeti v bitki pri Krasniku. Po njegovem prepričanju je avstrijska armada sijajno zmagala. Učinki avstrijskih granat na ruske čete da so bili strašni. Od njegove kompanije je ostalo živih le deset ljudi.

Kozaška patrolja se vdala vsled lakote.

V nekem gozdu nekaj kilometrov od Lvova so naši vjeli eno kozaško stotnijo. Kmetje iz Krzywczica so odkrili Ruse v gozdu ni o tem c. in kr. čete obvestili. Ko so naši gozd obkolili, so bili zelo presenečeni, ker so kozaki, mesto da bi bili streljali, klicali: »Dajte nam jesti in piti!« Udali so se, ne da bi bili enkrat ustrelili. Pripovedovali so, da so zašli in da so se ponoči nameravali vrniti k svojim četam, a da so veseli, ker je došlo avstrijsko vojaštvo, ker že več dni strašno stradajo. V torek, danes teden, so vjeto stotnijo kozakov privedli v Lvov, kjer so se pripovedovali, da so več dni po Galiciji blodili brez jedi in da so do Krzywczica zašli.

Naši vjeli ruski aeroplan. — Vjetih tudi 21 ruskih častnikov.

Predpret. nedeljo pop., ko je šel skozi Lvov večji transport ruskih vjetnikov, letel je nad mestom ruski vojni aeroplan, ki je priletel v smeri od Sokala. Takoj so pričeli streljati na aeroplan in je zaradi tega, težko poškodovan, se moral pri kraju Cedlev spustiti na tla. V aeroplanu sta bila vjeta dva ruska častnika in sicer poveljnik obmejnih čet Martinev in poročnik Mitres. Vjeta sta bila odpeljana z avtomobilom kot vojna vjetnika v Lvov. Aeroplan je sicer precej poškodovan a se da popraviti.

Veliko pozornost v Lvovu zbudil je transport ruskih vjetnikov. V transportu se je nahajalo 21 višjih ruskih štabnih častnikov, med njimi nekoliko zdravnikov in višjih duhovnikov. Prsa častnikov so takorekoč kar z odlikovanji posejani. Vjetniki so odšli peš s kolodvora v zborni poveljstvo. Po formalnostih so bili častniki internirani v garnizijsko sodišče. Vsi ruski generali so bili v svetlih uniformah, kar je bilo posebno važno za naše vojake, posebno za naše podčastnike, ki so izborno strelci, da so kot za šport streljali na generale. Če je le bilo mogoče, so streljali samo na konje, samo da vjameli generale.

Kozaki streljali na slamnate može.

V Galiciji so naši vojaki na neki ravni postavili slamnate može in jim dali vojaške čepice. Kmalu je z velikim vrščem proti slamnatim možem prihajala velika četa kozakov. Prepozno so kozaki spoznali svojo zmoto. Puške naših vojakov so jih uničile.

ŠIRITE „NOVI ČAS!“

Ranjenci iz slovenskih polkov se vračajo.

G. Metod Pegan, brat kranjskega dež. odbornika, je pisal domov naslednjo cenzurirano dopisnico:

Dragi Vlado! Naznanjem Ti, da smo bili v boju pri Krasnem dva dni v ognju. Bil sem ranjen v levo roko. Krogla mi je šla skozi. Sedaj sem v bolnici. Tudi polk št. 17 je bil že v ognju.

Grozno so delali šrapneli. Kaj več Ti ne smem pisati.

Srčno pozdravljam in poljubljam vse skupaj Tvoj Metod.

(M. Pegan je pri 97. pešpolku.)

Dunajski listi poročajo, da so med na Dunaj prepeljanimi ranjenci s severnega bojišča rezervni poročnik Jožef Rapoc, ki je dobil strel v levo roko; stotnik domobranskega polka št. 27, Rudolf Heider, katerega je ranil šrapnel na roki; stotnik 17. pešpolka Henrik pl. Oberwiguwe, ranjen od šrapnela; praporščak 17. pešpolka Henrich Matterleitner (bolan); praporščak 97. pešpolka Rudolf Müller, stotnik domobranskega polka št. 4, Evgen Bregant (strel v roki); poročnik dragonskega polka št. 6. Hugon pl. Noot in poročnik 27. pešpolka, Mihael Jungert (bolan).

Dunajska »Reichspost« poroča, da so pripeljali med ranjenci s severnega bojišča na Dunaj poveljnika 17. pešpolka Adolfa barona Stillfrieda pl. Rathnitz. Šrapnel ga je ranil na desni roki. Z njim so pripeljali tudi polkovnega adjutanta Tomaža Klimanna.

V Ljubljano se je ob 3. uri ponoči pripeljalo nekaj ranjencev s severnega bojišča, med njimi četovodja domobranskega pešpolka št. 27, paznik deželne prisilne delavnice J. Pirce, ki je ranjen v levo roko od šrapnela, ki mu je odtrgal velik kos mišičevja. Ranjenec pripoveduje, da ruska infanterija jako slabo, visoko strelja.

Tudi v Gorico je že došel en ranjeni nadporočnik 47. pešpolka. Baje je ranjen tudi poveljnik tuk. planinskega bataljona Vojnovič.

Molitev.

Ponižno Te prosimo, o Bog, obvaruj v tem hudem vojnem času našega preljubelega cesarja in kralja Franca Jožefa in njegovo vojsko! Razsvetli vojskovodje, vzgaji in ohrani vojakom moč in pogum, blagoslovi orožje, ki naj v pravičnem boju izbriše neštete krivice, vodi vse v blagor naše mile domovine.

Prosimo Te, o Bog, pomagaj s svojo milostjo ranjencem, bolnikom in betežnim, ozdravi njihove rane, podeli jim ljubo zdravje.

Vsem tistim pa, ki jih pokličeš s tega sveta, dodeli po svojem usmiljenju večni mir!

Slednjic te prosimo, o Bog, podpiraj s svojo milostjo tudi one, ki so v skrbeh in žalosti doma ostali! — Amen!

Cesarska družina moli za srečen izid vojske.

Dne 27. avg. se je v cerkvi sv. Štefana vršila slovesna služba božja za srečen

izid vojske. Ko so stopili člani cesarske hiše sredi med množico skozi glavna vrata cerkve sv. Štefana, jih je množica pozdravljala k velikim navdušenjem. Cerkevne pobožnosti so se udeležili tudi: so-proga zunanega ministra grofica Berchtold, mnogo dam višjega plemstva, župan dr. Weiskirchner s podžupani, mestnimi in občinskimi svetniki in mnogoštevilnim občinstvom.

Nemci vjeli 70.000 Rusov.

V zadnji številki smo poročali, da se Nemci umikajo v notranjo Prusko nazaj in da Rusi prodirajo čezdalje bolj na Nemško. Naenkrat pride poročilo, da se je vnela velika bitka, ki je trajala 3 dni. V tej bitki so Nemci Ruse popolnoma premagali. 3 njih kore popolnoma uničili, 70.000 Rusov vjeli. Topništvo rusko je vse izgubljeno. Ostale ruske čete se umikajo nazaj čez mejo. — Vseh Rusov skupno je bilo 240.000 mož. Kako je bilo mogoče Nemcem z manjšimi silami uničiti to armado? Največ je Nemcem pomagalo bojišče samo, ki je bilo gozd, močvirje, jezera, travniki. Med močvirji in jezeri (Mazurska močvirja) se je mogoče le težko gibati. Tu notri so Nemci vrgli Ruse. Fronte ni bilo nobene.

Desni kot nemških čet, torej prva črta, je stala pri Soldavju in Tilgenburgu, središče (deželna bramba) okoli Hohensteina, levo krilo pa pri Allensteinu, Warthenburgu in pri Bischofsburgu. Nemško središče je zmagovito nastopilo s svojimi težkimi baterijami proti obupnemu pojzku Rusov, ki so hoteli naše središče prebiti. Na desni so naši s svojim desnim krilom šli naprej čez Neidenburg, na levi pa z levim krilom čez Passenhain. Te operacije so dovedle, da so Nemci ruskega sovražnika popolnoma obkolili. Rusi so bili s svojimi petimi armadnimi zbori in s tremi kavalerijskimi divizijami nasproti Nemcem v znatni premoči.

Ruski vohuni.

V nekem zadnjem boju se je nemškemu vojnemu vodstvu čudno zdelo, da so Rusi vedno natančno poučeni o gibanju nekaterih nemških polkov. V tem je pa zapazil višji častnik, da se krila na nekem visoko stoječem mlinu na veter vedno tako obračajo, kakor se premikajo nemški polki; kazale so tedaj smer. Da se prepriča, če je to resnično, je nastavljal preizkušnjo, ki se je posrečila. Čez pet minut mlinar ni več vrtel kril...

Nemški listi poročajo tudi, da Poljaki, ki služijo v ruskih polkih, niso streljali na naše čete. Ruski častniki so ležali v drugi vrsti, so nato vse Poljake postrelili.

Ali ste že poravnali naročnino?

Nemci zmagujejo nad Francozi in Angleži.

Nemci hite od zmage do zmage. Pobili so angleško armado že pri Saint Quentinu. Angleži so kmalu bežali. Nemška kornjenica je hitela naprej, prehitela Angleže jih ustavila in se toliko časa bila z njimi, da je prispela zadaj glavna nemška moč, ki je angleško armado strahovito porazila. Pozneje so se Francozi zopet zbrali tam v bližini, a bili so zopet poraženi. Pri tej priliki je bil vjet en angleški bataljon. To nemško armado vodi general pl. Bülow. Druga nemška armada, ki jo vodi pl. Kluck prodira poleg prve. V okolici mesta Combrais je ta armada bila od Francozov napadena, a je napad odbila ter prodira naprej.

Armada generalnega polpovnika barona pl. Hausen je sovražnika iz Aisne pri Rethelu porinila nazaj.

Armada vojvode Virtemberškega je ob nadaljevanju prehoda čez Maaso s svojimi predčeti sovražnika podrta, a se je morala deloma zopet umakniti čez Maaso, ker so nastopile močne sovražne čete. Armada je kasneje prehode čez Maaso zopet osvojila in prodira proti Aisne. Fort Les Ayvelles za to armado je padel.

Armada nemškega prestolonaslednika prodira dalje proti Maasi in čez njo; poveljnik Montmedya je bil ob nekem izpadu vjet s celo posadko in je trdnjava padla.

Armadi bavarskega prestolonaslednika in generalnega polkovnika pl. Heeringena se nahajati v neprestanih bojih v francoski Lotaringiji.

Aisne je reka, ki teče vspešno z Maaso zahodno od Verduna od juga proti severu in se nato obrne proti zapadu. — Les Ayvelles je fort, ki spada k trdnjavi Verdun. — Montmedy je trdnjava ob reki Chiers zahodno od Longwyja blizu belgijske meje.

Pariz od severa že obkoljen?

Nemci s silovito naglico prodirajo proti Parizu. Baje so samo še 60 km. od Pariza. Na severni strani Nemci Pariz že obkoljujejo.

Francoska prosi za mir?

Z Dunaja poročajo, da je Francija Nemčijo prosila, da se ustavijo sovražnosti. Nemčija je odgovorila: Sovražnosti se ne ustavijo, mir proti vojni odškodnini pač. Kot vojna odškodnina, katero bi imela plačati Francija, se odmeri vsota 200 milijard frankov. (Malo veliko je to, 200.000 milijonov!) Francoska vlada beži iz Pariza.

Nemški zrakoplovci vozijo nad Parizom.

Nemški zrakoplovi se skoro vsako noč pojavljajo nad Parizom ter mečejo dol bomb.

Dne 31. avg. ob 2h pop. se je pojavil nad Parizom višini 2000 metrov nemški zrakoplov in vrgel bombo, ki je padla na tla na cesti Retecolletes blizu vojaške bolnišnice sv. Martina. Dve ženski sta bili

težko ranjeni. Iz zrakoplova je bila vržena tudi nemška zastava s pismom nekega poročnika, ki slove: »Nemška armada stoji pred Parizom« in konča z besedami: »Ne preostaja vam drugega, nego da se udaste«.

Uboga Belgija!

Ta dežela, ki je bila samostojna država, je po krivdi Francozov in Angležev, ki so jo hujskali, izgubila svojo samostojnost. Glavno mesto Bruselj, ki se je udalo Angležen, mora plačati Nemcem 200 milijonov voj. davka.

Nemci so v Belgiji uvedli svojo upravo. Vlada tam nemški guverner. Listi izhajajo samo v nemščini.

Glavno mesto Löwen, ki je eno najlepših in na znamenitejših mest v Evropi, je skoro popolnoma porušeno. Tam se je vršila 3 dnevna bitka, v kateri so pomagali Belgijcem tudi Francozi in Angleži. Nemci so zmagali in zasedli Löwen. Prebivalci so bili mirni. Nemške čete so nato hitele naprej proti Antwerpnu, kjer se sedaj nahaja zadnji ostanek belgijske armade, kralj, kraljica in vlada. Antwerpen je utrjen. Ko so se Nemci bližali, so udarili Belgijci iz mesta, obenem pa so napadli nemške čete nahujškani meščani v Löwenu. Boj je trajal cel dan. Belgijci so bili vrženi nazaj v Antwerpen, löwenski meščani premagani in večji del mesta pri tej priliki razrušen.

Belgijci so bore kot levi, v vse zaman. Pomoči od Francozov pričakujejo, a sedaj že spoznavajo, da so bili prevarani in zapeljani.

Pred avstrijskimi in nemški topovi ni varna nobena trdnjava.

Nemške čete imajo topove s kroglijami v premeru 42 cm. Proti tem kroglijam je boj in odpor francoski trdnjav popolnoma nemogoč. To je pokazal že padec Lüticha in Namurja. Lütich je padel v par dneh, Namur pa v desetih dneh. L. 1870 in 71. je pa samo trdnjava Metz vstrajala v odporu dve meseca.

Ti nemški oblegovalni topovi so ostali vsem tujim vojaškim strokovnjakom skriti in šele danes je njihova čudovita sila odkrita. Francoske trdnjave bi bilo treba preurediti in ojačiti tako, da bi lahko kljubovale tej sili. Tako delo je seveda sedaj nemogoče in zato so tudi francoske trdnjave za francoske čete izgubile precej svojega pomena. Nemške armade gredo kakor vihar čez Francosko in se ne bodo ustavile prej, da pridejo do Pariza.

Kako strašna sila mora tičati v omenjenih kroglah, lahko sklepamo iz Kruppovih oklopnih granat s premerom 35.5 cl. To je bil dosedaj najbolj uničujoč strel. Taka kroglja je sestavljena iz jekla in tehta 620 kg. smodnika se porabi za en strel 255 kg. Energije ali moči ima kroglja, ko zapusti topovo cev, 27.650 meterskih ton. Da bomo razumeli to moč, si predstavimo železni brzovozni stroj s težo 300 ton, ki preleti na uro 90 km; zraven vzemimo še voz za prtljago in 4 železniške vozove. Če to veliko silo trikrat vzamemo, pa dobimo

moč, s katero kroglja iz takega topa ven bruhne. Še na daljavo 4600 metrov je njena sila dvakrat tolika kakor je sila takega brzovlaka. Učinek te kroglje na to daljavo je tak, kakor da bi dva taka brzovlaka s hitrostjo 90 km na uro skupaj trčila. Tak hud pritisek krogle zbije in poruši vse, tudi še tako močan beton. In novi nemški oblegovalni topovi so hujši kakor Kruppova oklopna granata s premerom 35.5 cm. Ti najnovejši nemški oblegovalni topovi so neki podobni Kruppovim obrežnim kanonom s premerom 42 cm. Krogla iz takega topa tehta 1000 kg in ima 18.594 meterskih ton moči pri izstrelitvi.

Tak top nese 1000 kil težko kroglo 15 km. daleč. Da pa ne bo kdo mislil, da imajo take kanone samo Nemci, naj povejmo, da nemški listi izjavljajo, da ima tudi Avstrija take topove, ki so tudi na francosko-nemškem bojišču. Avstrijski topovi so obstreljevali Namur. Tako nemški listi.

Na morju

Dne 28. avgusta dopoldne se je v deloma meglenem vremenu, ki je jemalo pogled, prikazalo več angleških, moderno opremljenih malih križark z dvema ilotilama rušilcev, morda 40 po številu, v nemškem severomorskem zalivu, severozapadno od Helgolanda. Nastal je trdovraten boj med posameznimi sovraž. in nemškimi lahкими bojnimi ladjam. Nemške male križarske so silno tiščale za sovražnimi proti zapadu ter so došle pri tem, ker se ni dalo daleč dovolj videti, v boj z več močnimi oklopnimi križarkami. Ladjo »Ariadne« so velike bojne križarke v mali daljavi obstreljevale s težkimi topovi in jo po častnem boju pogreznile. Pretežni del moštva, kakor je pričakovati, 250 oseb, so mogli rešiti. Tudi torpedni čoln V. 187, ki so ga neka mala križarka in pa 10 rušilcev silno obstreljevali, se je potopil, do konca bruhajoč ogenj na sovražnika. Šef in poveljnik flotile sta padla. Znaten del posadke je rešen. Mali križarki Köln in Mainz sta se tudi v boju s premočnim sovražnikom potopili. Del njunih posadk: 9 častnikov in 81 mož, so, kakor se vidi, rešile angleške ladje. Tudi angleške ladje so bile težko poškodovane.

S srbsko črnogorskega bojišča

Tu ni sedaj nič novih dogodkov. Počasi prihajajo na dan razne podrobnosti o bojih, ki so se ondi vršili. V bližnji bodočnosti ne pričakujemo tam doli nobenih posebnosti. Črnogorci bombardirajo Kotor, naši pa Lovčen.

Sijajno priznanje avstrijskim Jugoslovanom.

C. in kr. vojno ministerstvo je dobilo sledeče brzovozno naznanilo: Z ozirom na neugodne sodbe o bodočem zadržanju naših vojakov jugoslovanskih narodnosti, ki so jih širili inozemski časopisi, me nav-

daja s posebnim zadoščenjem, da morem opozarjati na vzorno zadržanje pred sovražnikom, na čine sijajne hrabrosti in vrlosti, ki sta jih doprinesla oba dalmatinska polka »Graf von Lacy« št. 22. in deželni domobranski pešpolk v Gružu št. 37.

Junaki naši na jugu.

Vsa poročila so soglasno priča o junastvu naših južnih čet. S klici: »Za Ferdinanda in Sofijo!« so drle naše čete naprej. Hrvatje so sredi sovražnega ognja metali svoje čepice v zrak in klicali: »Kako me bo gledala žena, ko pridem nazaj, ako ne bom za cesarja imel vsaj čepico prestreljeno.«

Srbi so po travnikih nastavili velike kupe sena, ker so mislili, da jih bodo naši zažgali. Naši so bili previdni. Kupi so bili prej dobro odmerjeni cilji za srbsko topništvo.

V bojih je padel srbski polkovnik Mijo Vašič. V borbi mož proti možu mu je zaklical Ličan: »Nisi vreden bodala, sokrivec umora Ferdinanda!« — ter ga zadavil.

Velike srbske izgube.

Sklep naše vojne uprave, da se z vso razpoložljivo oboroženo silo vržemo na Rusijo in se za sedaj zadovoljimo z dosedanji uspehi v Srbiji, je popolnoma upravičen. Naši uspehi so tudi drugače precej veliki, ker so naše hrabre čete pregnale sovražnika z vseh onih pozicij, s katerih je mogel vsak čas motiti prehod čez naravne zapreke, čez Savo in Drino. Vzemimo k temu še dejstvo, da je srbska vojska v bojih od 13. do 19. avgusta pretrpela grozne izgube, ki se po sodbi strokovnjakov cenijo na 40.000 ljudi, torej na eno sedmino cele srbske vojske, potem je jasno, da smo mogli brez vsake škode ustaviti operacije v severni Srbiji, da gremo z vso razpoložljivo vojno silo proti Rusiji, kjer nas čakajo velike in važne naloge.

Grozni dnevi v Belgradu.

Belgrad je navidezno kakor izumrl: Ni ne voz, ne razsvetljave, ne ljudi. Le en avtomobil je stalno videti na osamelih belgrajskih četah: princa Jurija. Spremlja ga vedno cel trop jezdecev. Vendar pa Belgrad ni izumrl; samo ljuje so se poskrili po kletih in podzemskih luknjah, da uidejo kroglam avstrijskih topov. Tudi imenitne tuje dame, ki niso mogle več ubežati iz Belgrada, stanujejo v kletih, spe na slami, trpe žejo in lakoto. Električno razsvetljavo in vodovod je že v prvih dneh porušil ogenj iz avstrijskih topov. Ljudje pijo nezdravo vodo iz vodnjakov, vsled česar hudo gospodarijo boleznimi. Nekateri se ponoči upajo k Donavi po vodo in se pri tem manj boje avstrijskih topov, nego četašev, ki se vse noči plazijo po ulicah in stikajo za izdajalci. Kogar najdejo na ulici, postopajo z njim kakor s sovražnikom.

Nekega dne je princ Jurij obiskal dame, ki žive v kleti španskega poslaništva v velikem pomanjkanju in večnem smrtnem strahu. Vabil jih je ven na prosto na

sveži zrak, na Kalimegdan, češ, od tam se nudi krasen razgled na kadeče se avstrijske topove. Ko so mu tresoče se ženske odgovorile, da ne zapuste kleti, kjer je vendar varnejše, je rekel: »To se pa motite. Ako začno Avstrijci semkaj streljati bodo krogle prodrle vsa nadstropja in pačle v klet. Pa je že vendar lepše umreti na svežem zraku nego tu v zaduhli kleti!« Ko so se dame groze stresale, jim je rekel: »Kaj pa mislite, moje gospe, to je šele začetek zabave. Zadnji čin bo šele veličasten — ko bo cel Belgrad zletel v zrak kakor oblak prahu!« Po tej »sočutni tolažbi« je princ salutiral in odšel.

Belgrajsko prebivalstvo je pripravljeno na gotovo smrt. Rešitve nihče ne pričakuje. Mesta ne sme nihče zapustiti, če nima dovoljenja vrhovnega poveljnika belgrajske posadke — princa Jurija. Pol mesta je že v razvalinah. Avstrijski šrapneli pobirajo zadnje ostanke do smrti izmučenih in sestradanih vojakov na kalimegdanskih okopih, kjer se zdaj razlegajo pretresujoči klici smrtno zadetih. —

Kako nečloveško delajo Srbi.

Slovenec poročnik Pavel Cvenkel, ki je sedaj ranjen v Ljubljani, pripoveduje: Pred vsem smo imeli krvav posel s srbskimi komitaši: to so prave divje, nečloveške druhal, pred katerih krutostjo bi se celo Hunci zgražali. Komitaši so civilno oblečeni, oboroženi s starimi ruskimi puškami, ki streljajo svinčene krogle, nekoliko debelejše kot palec; nekako tako so, kakoršne so izstreljavale naše stare Werndlrove puške. Pojavijo se na kakem mestu v malem ali večjem številu, da na ta način vznemirjajo in ustavljajo napredovanje naše vojske. Na odprtem vojnem polju si ne upajo stopiti pred svojega sovražnika, marveč se umikajo pred našo vojsko v visoke gore, kjer imajo zgrajene že od smrti našega prestolonaslednika in rajne vojvodinje Hohenberg dobro utrjene utrdbe, ki so napravljene celo iz betona. Skriti so tako, da gledajo le puške iz utrd. Sovražnika in njegovih postojank ni mogoče drugače prepoditi, kakor z junaškim jurišem. Boj z njimi otežuje gosta grmovje in edina poljska rastlina, koruza - sirk.

Komitašem pomaga vse: staro in mlado, žene in otroci. V obraz so nam prijazni, njih hinavščina in zahrbtnost gresta celo tako daleč, da kličejo »Živio!« našemu cesarju, zahrbtno pa škrtajo z zobmi, nas koljejo in mečejo bombe. Tiste ročne bombe, ki so podobne našim električnim žarnicam, mečejo po največ ženske in komitaši. Z eno besedo: Srb je neodkritosrčen, zahrbtn; njegova nekdanja hrabrost se pač pokaže najbolj v krutosti, ki jo kažejo na naših vojaki. Nekemu praporščaku Jelačičevega 79. pešp., so Srbi prerezali trebuh, pustili v trebuhu zasajen bajonet, iztaknili mu oči in položili mu v očesni votlini malo kamenje. Nekemu drugemu našemu vojaku-artileristu so iztaknili oči, odrezali mu nos in jezik ter

ga tako onečastili, kakor to ni čuti in čitati o dvjaki. S sovražnikom je tak boj, če je v premoči, težak, a naši junaki se ga nič ne strašijo. Če pa sovražnik vidi, da so sile enake pa beži, kar more in gleda samo, da reši topove in strojne puške; pusti pa ležati cele zaboje municije.

Zakaj še niso bili sojeni morilci Franca Ferdinand.

Dunajski listi poročajo iz Sarajeva, da morilci pokojnega prestolonaslednika še niso bili sojeni. Zaradi zelo važnih priznanj morilcev, da so bili uradni krogi v ta umor zapleteni, niso bili sojeni, ker se upa, da bodo srbski začetniki dvojnega umora s pomočjo avstrijskega orožja prijeli. Poroča se, da je bilo baje izvršenje tega umora s srbskim kraljem in prestolonaslednikom kakor tudi s celo vlado v tesni zvezi.

Gesar se zahvaljuje Hrvatom!

Dvorni svetnik Vukovič, predsednik društva sv. Hijeronima, je sprejel iz cesarske dvorne pisarne sledeče pismo: Njegovo c. in kr. apostolsko Veličanstvo je najmilostneje sprejelo poročilo o izvršeni službi božji, katero je priredilo društvo sv. Hijeronima dne 23. avg. na Dunaju in s tem združeni zagotovitvi neomajne zvestobe in udanosti Hrvatov. Njegovo Veličanstvo me je blagovolilo pooblastiti, naj sporočim najvišjo srčno zalivalo za to patriotično naznanilo, ki je najsjajnejše potrjeno s tradicionalnim junaštvom hrvaških vojščakov, ki proti sovražnikustojijo. Čast imam izpolniti to najvišje poročilo, in Vas prosim, da vzame Vaše blagorodje zagotovitev mojega spoštovanja na znanje. Schiesl.

Izkaz bolnih, ranjenih in mrtvih vojakov.

Dne 25. avg. je izšlo 2. poročilo ranjenih in bolnih. V tem je tudi nekaj Slovencev. Iz do 27. avg. došlih poročil o mrtvih nismo mogli ugotoviti nobenega Slovenca. V naslednjem navajamo nekaj Slovencev in tudi drugih.

Ivan Verla, strojnoobratni vodja 1. razreda pri c. kr. mornarici, rojen leta 1896. v Vodnjanu, bolan; leži v mornar. bolnici v Pulju. — Franc Assmann, dragonec pri drag. polku št. 8, nadomestni kader, ubod s sulico; rezervna bolnica, Lubaczow. — Jakob Bartolome, marsgast pri c. in kr. mornarici, 11. stotnija, roj. 1886 v Lacareku, bolan, mornar. bolnica, Pulj. — Jurij Bele, četovodja pri polj. topnič. polku št. 39, bolan, rezerv. bolnica v Brčku. — Engelbert Božič, infanterist 4. pešpolka, 11. stotnija, roj. 1890., obstreljen, rezervna bolnica Lubaczow. — Jan Buda, od 10. art. divizije, 1. bat. obstreljen, leži v res. bolnici v Lobaczowu. — Mornar 4. razreda Just Bugato iz Foljana, r. l. 1883, leži bolan v boln. v Pulju. — Iv. Cijan, nadom. rezerv. kanonir pri

4. trd. art. polku 9. komp. v Pulju iz Ločnika, r. l. 1892, leži bolan v mornar. bolnici v Pulju. — Anton Del Cott, bivši rač. podčastnik v sanitetnem odd. trdnj. bolnice št. 1., rojen l. 1877. v Samsegu, bolan, mornar. bolnica Pulj. — Vaclav Fiala, dragonec 8. drag. polka, nadomestni kader, roj. l. 1889., zaboden s sulico, rezerv. bolnica Lubaczow. — Jožef Fink, infant. 4. pešpolka, 10. stot. roj. l. 1891., obstreljen, rezerv. bolnica Lubaczow. — Siegfried Flesch, infant., roj. l. 1886., obstreljen, rezerv. bolnica Lubaczow. — Tomaž Gerbič, topničar 4. trdnj. top. polka, 11. stot., roj. l. 1882 v Gorici, griza, mornar. bolnica Pulj. — Jožef Glažar, infant. 79. pešp. 2. nadomest. stot. rojen l. 1893. na Trsatu, bolan, rezerv. bolnica v Otoču. — Jožef Kogej, orožnik, bos.-herc. žand. zbora, poljsko orož. poveljstvo št. 7., roj. l. 1889. v Voloski, strelna rana na glavi, voj. bolnica Trebinje. — Ivan Krakar, invoj. bolnica Trebinje. — Jakob Lipovec inf. 26. črnovoj. pešpolka, 10. stot., roj. l. 1873., bolan, mornar. bolnica Pulj. — Karol Medved, infant. 4. pešp. 8. stot. strelna rana, rezerv. bolnica Lubaczow. — Anton Moličnik, črnovoj. infant. 26. domobr. pešp. 14. stot., roj. l. 1874. v Logatcu, bolan, mornar. bolnica Pulj. — Alojzij Ostrouška, vormeister pri 4. trd. top. polku, 6. komp., rojen v Gabrovici l. 1877, leži bolan v mornar. bolnišnici v Pulju. — Franc Pavlin, infant. 79. pešp. 2. nadom. stot., roj. l. 1893. v Reki, bolan, rezerv. bolnica Otočec. — Matija Pollak, dragonec 6. drag. pešpolka, 4. škadron, roj. l. 1892., bolan, rezerv. bolnica Lubaczow. — Anton Poznič, desetnik 26. črnovoj. pešp., 13. stot., roj. l. 1875. v Celju, bolan, mornar. bolnica Pulj. — Rudolf Rade, fin. stražni paznik, 5. stot. c. in kr. vojne mornarice, roj. l. 1888. na Malem Lošinju, bolan, mornar. bolnica Pulj. — Jožef Rak, poddesetnik 13. gorskega top. polka, kolona 5., bolan, rezervna bolnica Brčko. — Alojzij Rozmarin, dragonec 6. drag. polka, nadom. kader, ubod, rezerv. bolnica Lubaczow. — Lovro Sanein, mornar 1. razreda, 13. stot. c. in kr. mornarice, roj. l. 1882. v Trstu, bolan, mornar. bolnica Pulj. — Jožef Schleich, infant. 94. pešp. 6. stot., bolan, rezerv. bolnica Subotica. — Anton Spaljarič, četovodja 26. dom. pešp. 5. stot., bolan, rezerv. bolnica Brčko. — Ivan Štokovac, infant. 5. dom. pešp., 7. stot., roj. 1879. v Oprtju, griza mornariške bolnica Pulj. — Štefan Trulec, desetnik 16. pešp., 2. stot., strel v levo spodnjo roko z nalomom kosti, rezerv. bolnica Brčko. — Valentin Tušek, pionir, brzojavni polk, 13. roj. 1882. v Bednji, Ivanec, bolan, garniz. bolnica Zagreb.

14 vojsk napovedanih.

Štirinajst vojsk po celem svetu že divja.

Naj navedemo po vrsti, kako so bile napovedane vojske:

Avstrija Srbiji je napovedala vojsko 28. julija; — Nemčija Rusiji 1. avg.; — Nemčija Franciji 3. avg.

Nemčija Belgiji 4. avg.; — iste dne Anglija Nemčiji; dne 6. avg. sta je napovedala vojsko Avstrija Rusiji, istega dne pa tudi Srbija Nemčiji; dne 7. avg. je Črnagora v Srbiji napovedala vojsko in dne 12. avg. Nemčiji; — dne 13. avg. je napovedala vojsko Francija Avstriji istega dne tudi Anglija Avstriji. Na podlagi angleško-japonske pogodbe dne 23. avg. napovedala vojsko Japonska Nemčiji, nakar je 25. avg. Avstrija Japonski napovedala vojsko. Dne 26. avg. je Avstrija Belgiji napovedala vojsko.

Vsega skupaj se doslej bojuje 9 držav: Na eni strani Avstrija in Nemčija, na drugi strani pa Rusija, Anglija, Francija, Belgija, Srbija, Črnagora in Japonska.

Turčija mobilizira.

Turčija mobilizira že dolgo. Njena armada bo znašala 200.000 mož. Del pošlje na rusko mejo, del pa v Tracijo proti Grčiji. Čete proti Rusiji bo poveljeval Šukri Paša.

Slovenec ima na ruskem bojišču posebnega poročevalca.

Izmed vseh jugoslovanskih listov je slovenec edini, ki ima na bojišču svojega poročevalca. To pomeni za slovenski narod veliko žrtev. Zato pa prav toplo pričujemo »Slovenca«. Zahtevajte ga po afikah, kjer ga še nimajo, posebno na ruski fronti in okolici bi ga bilo treba bolj razširiti.

Koliko časa bo trajala vojska?

Angleži so mnenja, da sedanja vojska ne more trajati dolgo časa, ker se sedanjih vojsk udeležuje vse ljudstvo. — Rusi pravijo, da bo vojska trajala 2—3 leta, kjer bo še kak tuj vojak na ruski zemlji. Bolj ponižni so Francozi, ki trde, da vojska ne bo trajala več ko pol leta. Pripravljajo, da se imajo boriti s strašnim sovražnikom.

Vojska in moda.

Boj nedostojnosti in norosti!

Sedanji skrajno resni čas pač ni primeren za razkazovanje ničemurnosti. Po čim več mestih so dame že sklenile boj proti lascivni sedanji modi. V Parizu so že izvižgavali preveč našemljene ženske.

V resnici: V teh dneh, ko milijoni na rjnem polju prestajajo nepopisne težave smrtnih bolečin, drugi milijoni pa doti tugujejo v skrbi za življenje svojih agih, v teh časih, ko na tisoče ranjenih ležijo po bolnišnicah, ko preti pomanjkanje, draginja in morda lakota, — v teh časih misliti samo na lepoticenje in šopirjenje, to razodeva veliko brezčutnost, manjkanje takta, veliko duševno plitvost.

Bodimo odkriti — kaj bi se bali resno govoriti! — sedanja ženska moda

presega že vse meje pameti in dostojnosti. To razkazovanje mesa po ulicah se mora vsakemu dostojnemu človeku gabit. Skrajno ostudno so oblečene tudi male deklice. To je prav prefrigano preračunjeno na najnižje instinkte človeške. In ta nenravnost se šopiri oblastno po ulicah, pa še nikdo ne sme temu ngovarjati — v imenu olike seveda! Toda zdaj ne bomo več molčali in ne priznavali nikakega privilegija nedostojnosti. Olike se ne kaže niti v kratkih krilih, niti v meter dolgih peresih, niti v golih plečih, ampak v izobrazbi duha in še bolj v zlahtnosti srca, v plemenitem čustvovanju. Kdor ima denarja preveč, v teh časih lahko pokaže svojo nobleso; potreba je na vseh krajih obilo...

Ni dvoma, da je silna vojska, ki se zdaj bije med narodi, glasen klic božji k pameti, preprostosti, skrbnosti, poštenju. Tega resnega klica ne smemo preslišati!

Zato se pa obračamo do vsega čislanskega ženstva s prošnjo, naj uvažuje resnost časa in naj dela na to, da se norim in nedostojnim izrodkom pariške (!) mode napravi konec in vpelje pametna in dostojna noša.

Od bor pametnih.

Koliko bo stala evropejska vojska?

Francoski profesor dr. Karl Richet je izračunal, koliko bi stala evropejska vojska. Če bi nastala evropejska vojska, tedaj je treba s tem računati, da bi morale velevlasti, ki bi bile zapletene v to mednarodno vojno, mobilizirati nič manj nego 20 milijonov vojakov, od katerih bi jih šlo najmanj 10 milijonov na bojišče. — Pošiljanje, oboroževanje, obleka, strelivo, prehrana in pa poruševanje mest in vasi bi zahtevalo vsak dan ogromne svote. Profesor Richet je namreč izračunal, da bi vse to stalo na dan 216²/₂ milijona kron, in sicer je sestavil svoj račun sledeče: Hrana za vojake (pod pogojem, da bi se živila ne podražila) 50 milijonov kron, oskrba konj 4 milijone kron, mezda 17 milijonov kron, mezda arzenalskega in pristaniškega delavca 4 milijone kron, mobilizacija 8 milijonov kron, pošiljanje (transport) živil, orožja, streliva, 16 milijonov kron, streljivo za pehoto (10 kartonov patron za moža vsak dan) 16 milijonov kron, artilerija (10 streliv vsak dan za vsak top) 5 milijonov kron, mornariška artilerija (2 strela vsak dan za vsak top) 1¹/₂ milijona kron; obleka razdeljena na 10 dni, 16 milijonov kron, saniteta (500.000 ranjenih in bolnih) 2 milijona kron; pregibanje mornarice (6 ur vožnje na dan) 2 milijona kron; davki bi donášali 25% manj, t. j. 40 milijonov kron in 35 milijonov kron za podpore rodbinam vpoklicanih, za škodo mestom in vasem itd. Če se računa, da se v teku 30 dni uniči tretjina vojnega materijala v armadi in mornarici, kar znaša zopet 20 do 30 milijonov kron dnevne izgube — tedaj bi taka evropejska vojska stala na dan v resnici 250 milijonov kron. Sedaj

pa stoji gotovo v celi Evropi že 30 milijonov ljudi pod orožjem. Stroški so torej toliko večji. Te grozne številke pa imajo vendar to dobro lastnost, da nam vzbujajo tolažbo: Vojska ne more dolgo trajati!

Najnovejše vesti.

Nemška zmaga nad Francozi.

Berlin, 2. sept. (ob 11.30 po noči).

Veliki generalni štab poroča:

Srednja francoska armada — okrog 10 vojnih zborov — je bila včeraj med Rheinsom in Verdunom od nemških čet vržena nazaj. Nemci Francoze zasledujejo. —

Francoski izpadi iz Verduna so bili odbiti. Nemški cesar je med bojem celo noč prebil pri četah svojega sina prestolonaslednika.

Rusi priznavajo svoje neuspehe. z Avstriji.

Peterbug, 1. sept. (Preko Kodanja je prispelo rusko uradno poročilo na Dunaj 2. sept. pop.)

Poročilo lgavnega ruskega štaba pravi: V južno-vzhodni Prusiji so spravili Nemci velika pojačenja s cele fronte in so s premočjo napadli naša 2 armadna zbora, ki sta trpela velike izgube vsled nemške težke artilerije. To so Nemci prevlekli iz svojih trdnjav ob Visli. V tem boju je padel general Samsonov. Sedaj smo zopet v stiku s sovražnikom in dobivamo ojačenja. Na avstrijski fronti se bijejo trdovratni boji.

Budapešta, 2. sept. Število Rusov, ki so jih vjele naše čete, je večje kakor se je prvotno mislilo. Samo na Ogrskem je zaprtih 8500 Rusov.

Novice.

Volitev novega papeža se je začela 31. avgusta. Vsaki dan imajo kardinali, ki jih je 60, po 4 seje. Ločeni so popolnoma od ostalega sveta. Hiša, v kateri so zbrani, je zazidana od zunaj; žice telefona in brzojava so odstranjene. Le tisti je izvoljen za papeža, ki dobi ²/₃ vseh glasov. Voliti se mora toliko časa, da se konečno kardinali zedinijo za enega. Po vsaki brezuspešni volitvi zažgo glasovnice.

Ljudstvo zunaj vidi dim, da gre iz dimnika in ve, da je bila volitev brezuspešna.

Prvi ranjenci z bojišča v Gorici. Danes opoldne je dospelo več ranjencev z ruskega bojišča v Gorico.

Duhovska vest. ČČ. gg. Ivan Tiringar in Avg. Zlobec sta premeščena. Prvi je imenovan za ekspozita na Vatovlje pri Divači — drugi za župnega upravitelja v Pomjanu pri Kopru.

Prestave v štajerskih kapucinskih provinciji. Pri kongregaciji čč. oo. definitorjev kapucinske provincije v Celju dne 25. avg. so se določile sledeče spremembe: Gorica: č. P. Hijeronim Stremin-

ger, gvardijan, pride v Celje; č. P. Vilibald Rupar, katehet na »Šol. Domu«, v Škofjo Loko za voditelja III. reda; č. P. Lin Prah, gvardijan v Gorici; č. P. Marko Fišer, katehet na »Šol. Domu«. — Celje: č. P. Ladislav Hazemali v Škofjo Loko za gvardijana; č. P. Odilo Mekinda v Gorico. Wolfsberg: č. P. Bonaventura Savec v Lipnico pri Gracu. Sv. Križ na Vipavskem: č. P. Metod Mišič, gvardijan, sprejme vodstvo III. reda. Istotam na novo nastavljen č. P. Dionizij Pristovnik. Lipnica: č. P. Janez Reberc v Gorico za kateheta. Kriško: č. P. Ambrož Majcen, gvardijan. Knittelfeld: č. P. Egidij Golob, gvardijan. Irdning: č. P. Angel Sattler v Knittelfeld; č. P. Kalist Vavpotič v Celovec. —

Misijonarji na Gradu v Mirnu so z dovoljenjem višjih oblasti ustanovili »Društvo sv. Jožefa«, da bi oskrbeli v romarski cerkvi Žalostne Matere božje dva nova ostarja (presv. Srca Jezusovega in sv. Vincencija Pavlanskega) nov veliki zvon v praznem zvoniku, nove orglje, sv. križev pot, slikanje cerkve in opravo za romarsko hišo. — Za vse žive in rajne člane tega društva se daruje na Gradu (pri sv. štengah) sv. maša vsako prvo nedeljo v mesecu, na kvaternico v septembru in na praznik Žalostne Matere božje v postu. — 1. Ustanovniki so, ki plačajo enkrat za vselej 100 K; njih imena se bodo vrezala v kamenito ploščo v cerkvi; 2. Dobrotniki plačujejo na leto po 10 K; 3. Redni člani plačujejo vsako leto 1 K. Na Gradu so tudi »Zlate Bukve« — ali 30 večnih maš, ki se berejo vsako leto za žive in rajne, ki darujejo kakršenkoli dar za »Zlate Bukve«. — Novi čas! Ne veš, kako slabi so časi? Za misijonsko družbo so to tudi slabi časi, ker ima veliko dolgov, predstojnik preč. g. dr. Anton Zdešar pa je že od 24. avg. jetnik na Francoskem in ne more občeovati z misijonarji. — Kdorkoli želi pristopiti v »društvo sv. Jožefa« ali darovati za »Zlate Bukve«, naj se obrne na naslov: Misijonska hiša na Gradu — P. Miren (Primorsko).

Predobri Bog povrne obilno vsak dan!

Prosilna procesija na Grad nad Mirkom prih. nedeljo dne 6. t. m. obeta biti veličastna, ker se je vdeležje vse duhovnije v okolici Okolu 8. ure prične procesija iz župnijske cerkve v Mirnu na Grad, kamor dosepe okolu 9. in pol ure. — Ob 10. uri bo daroval slovesno sv. mašo prečastiti monsignor stolni prošt in deželni glavar dr. Alojzij Faidutti. — Naznanja se, da tvorijo Marijine družbe pri procesiji svojo skupino.

Vipavske duhovnije: Batuje, Črniče, Osek in Šempas so nameravale na praznik R. D. M. 8. sept. prirediti procesijo k M. B. na Vitovlje, da bi izprosili zmago avstrijskemu orožju. C. kr. okr. glavarstvo pa radi epidemčnih bolezni ni moglo dovoliti procesije ter se vsled teh ovir ne bo vršila. Toliko v znanje!

Nova šola v Kojsem bo blagoslovljena v nedeljo 6. t. m. ob 3. in pol pop.

»**Ilustrirani Glasnik**« se imenuje list, ki prične v bogati opremi izhajati tekoči teden v Ljubljani. Prinašal bo številne slike iz sedanje vojske. Cena bo nizka. Priporočamo ga prav toplo, in to posebno, ker bo list skozinskozi katoliški.

Umrl je 1. sept. v Pevni pri Gorici daleč okrog znani in veleugledni veleposestnik Al. Fogar. Pogreb je bil danes pop. Naj počiva v miru! Preostalim naše sožalje!

Umrla je v Zaloščah pri Dornbergu 28. avg. 21. letna mladenka Marija Vodopivec po dolgi bolezni in večkrat previdena s sv. zakramenti. Imela je lep pogreb, ki se ga je udeležila mnogo ljudstva, med njimi žaloški in dornberški pevci in mladeniči Orla. — Žalostnim starišem, bratom in sestri naše sožalje!

Na c. kr. moškem učiteljsku v Gorici se pouk, po novi odredbi predstojnih šolskih oblasti, vendar le prične ob predpisanim času, t. j. dne 16. septembra t. l. — Natančnejša pojasnila slede.

Občni zbor »Alojzijevišča« se vrši v četrtek dne 10. septembra ob 10. in pol v prostorih zavoda s sledečim dnevnim redom: 1.) Poročilo odbora; 2.) Volitev novega odbora; 3.) Prememba pravil in 4.) Slučajnosti. — Odbor »Alojzijevišča«.

Šolsko leto na zavodih Šol. Doma. Učni zavodi društva »Šolski Dom« v Gorici namreč:

šestrazredna dekliška šola v »Šolskem Domu;

petrazredna deška šola v Šolskem Domu;

petrazredna mešana ljudska šola v Malem Domu;

deška pripravnica za srednje šole v Malem Domu;

dekliška pripravnica za ženska učiteljska v Malem Domu; in

ženska obrtna šola v Novem Domu;

začnejo šolsko leto po navadi. V ponedeljek in torek, 14. in 15. septembra bo vpisovanje od 9. do 12. ure popoldne in od 3. do 5. popoldne. V sredo 16. septembra bodo sv. maše; v četrtek 17. septembra začne redni pouk.

Otroška vrta pod Kostanjevico in v ulici sv. Klare pričneta v sredo 9. sept., oni v Malem Domu pa v ponedeljek 14. septembra.

Deška obrtno-nadaljevalna šola, kateri je bila odločena koncem šolskega leta za vpisovanje nedelja 13. sept., se ne odpre še in se naznani pozneje o svojem času, kedaj bo vpisovanje in začetek pouka. —

Slovenski roditelji, skrbite, da vpišete o pravem času svoje otroke v slovenske šole.

Šola na Tolminskem. C. kr. okrajni šolski svet v Tolminu je sklenil radi izrednih razmer nastalih vsled vojne, odložiti pričetek šolskega leta 1914/15 na nedoločen čas, kateri se svoječasn naznani.

Zlato dal za železo! Kakor znano je c. kr. društvo srebrnega križa na Dunaju, ki ima namen podpirati rezerviste ob njihovem povratku, posebno nad vs. hvalevredno inicijativo, kateri se je odzvalo in se še odzivila ljudstvo na Dunaju in v mnogih drugih mestih z občudovanjem vrednim navdušenjem.

Imenovano društvo sprejema v pr. vrsti zlate in srebrne poročne prstane, lahane, zapestnice, zaponke itd. ter daje zameno železen prstan, v kojem so vrezane besede »Gold gab ich für Eisen 1914« (Zlato sem dal (a) za železo 1914). Nabrane predmete se stopi in skuje potem denar, ki ga uporabi društvo za podpiranje povnivših se rezervistov.

Doznajemo, da se je sedaj na poz. baronice Marije Gemmingen in nekater. drugih gospa ustanovila tudi v Gorici podobna družnica društva srebrnega križa. Ta družnica sprejema zlate poročne prstane in druge zlate predmete in daje v zameno železne prstane. Imena darovalcev se objavijo v časopisju.

Podružnica posluje v prostorih t. govške in obrtne zbornice, via Morelli 36, I. nadstropje, soba št. 5.

Goriška podružnica prične svoje delovanje čim dospejo železni prstani, kar se še pravočasno objavi v časopisju.

Moka na prodaj! Vincencu Jasnič v Vipolzah je dež. odbor prepustil 326 bele domače furlanske koruze. Žito moka je na razpolago v mlinu g. Jasnič posestnika in trgovca v Vipolzah.

Ogenj. V Sežani je 27. avg. popolno izbruhnil ogenj na Mislejevem hlevu, n. polnjenim s senom. Živino so rešili in ni nobeden ponesrečil. Gasilnemu društvu, ki je bilo takoj na licu mesta, kakor tudi vojakom se je zahvaliti, da ni bilo še večje nesreče.

Drvarji so se večinoma vrnili z Ogskega in Rumunskega. Nekateri so šli vojakom, nekateri pomagajo doma v delu, nekaterim pa ni mar do doma nujnega poljskega dela in so odšli sp. drvarit pa a Koroško. Ljudstvo je nar. silno nevoljno in po pravici! Res je potreba zaslužka, a zaslužek se dobi tudi domačem kraju. Kdor je priden, ne lačen! Postopanje omenjenih drvarjev gotovo ni lepo.

Porotna sodišča so prekinjena! To porotno sodišče je 1. sept. prinesel uradni list. Mnogo porotnikov je med vojaki, dalje je v razbujeno, vsled česar ni mogoče porotnikom mirno soditi in konečno bi porotniki odtegnili domačemu delu najboljše mo.

Hotel Črna Prst v Hudajužni. Črnovojniki nam sporoča: Večina vojakov črnovojniki nas je stanovalo in bilo na hri. do zdaj v hotelu Črna Prst. Noče govoriti, kako se je z nami delalo. Dovolj bodi to, da smo nakrat vsi zapustili negostoljubno hišo in se porazdelili v drugih hišah, kjer so nas sprejeli z odličnimi rokami in z veseljem, da morejo vsi srečati vojakom v teh hudih časih.

Pri odborovi seji »društva tobačnih trafikantov« v Gorici se je sklenilo sledeče: 1) da se izplača iz društvene blagajne 20 (dvajset) kron »Rdečemu križu« in K 30 za družine vpoklicanih; 2) da se razpošljejo nabiralne pole okoli trafikantov po trgih, mestih in vaseh, da se bo nabiralo za »Rdeči križ« in družine vpoklicanih.

Kdo je poslal denar? Dne 22. VIII. 1914 je nekdo na pošti v Podbrdu poslal znesek za »Novi čas« 4.75 K. Ni pa zapisal svojega imena, zato ne vemo, kdo je poslal oni znesek.

Izgubljena koruza. Neki voznik je na poti od Preserjev do Kasovelj pri Rihembergu izgubil z voza vrečo koruze, težko 60 kil. Pošteni najditelji naj se glasi na Brjah št. 135. Dobi dobro nagrado.

Po svetu.

Kako je avstrijski zdravnik vozil Ruse.

Neki naš polkovni zdravnik se je s svojim avtomobilom predaleč peljal. Vjeda ga je neka ruska patrolja. Dne 25. m. se je pa polkovni zdravnik zopet s svojim avtomobilom pripeljal v naš tabor. V avtomobilu je vozil 17 ruskih ranjenec. Rusi so namreč pozabili, da imajo opraviti z avstrijskim polkovnim zdravnikom, naložili so v avto ranjence in zdravnik se je z njimi hitro vrnil k našim četam.

Kako je avstrijski zrakoplovec opeharil Ruse.

V nedeljo je neki avstrijski zrakoplovec poltel v Rusijo. Na zrakoplov so Rusi streljali. Ena kroglica je prodrla bencinovo posodo. Letalec je bil prisiljen, da se je spustil na zemljo, a obrnil je hitro obleko, tako da ga Rusi niso kot vojaka poznali. Zvijaja se mu je posrečila. Rusi sami so mu pomagali, da je popravil škodo. Letalec je nadaljeval svoj poizvedovalni polet in se je srečno izkrcal pri avstrijski četah.

Kako pokopavajo naše padle vojake. Lunake, ki so padli junaške smrti za domovino, pokopavajo še zdaj približno tako, kakor pred l. 1870. Po napadu pri Mühlhausnu so mrličje pokopali v skupne grobove. Občinski predstojnik preskrbi, da se izkopljejo grobovi in pokopljejo mrličji. Padlim junakom vzamejo samo vrednostne stvari, leta 1870, so jim sezuli tudi kornje, česar zdaj ne bodo več storili. Kakor padejo, tako jih pokopljejo. Odvzele vrednostne stvari se zapišejo in izročijo občinskemu predstojniku, da jih pošlje vojeem padlega junaka.

Pretrajljiv dogodek z bojišča pri Mühlhausnu pripoveduje neki tamkaj ranjeni nemški vojak. Ležal je na polju, raven njega pa ravno tako ranjen Francoz. Pri jutranjem svitu je zahteval Francoz od Nemca, naj mu izroči orožje. Ta a tega ni hotel storiti. Nato ga je Francoz zabodel. Nemeč ga je prosil in svaril, a j si dasta drug drugemu kot ranjenca

mir. Ali Francoz ga je hotel zopet zabosti. Tedaj ga je pa Nemeč — kakor sam pravi: s krvavečim srcem — ubil s puškinim kopitom. On sam je imel rano na prsih.

Albanski knez Wied je zapustil svojo državo te dni. Vstaši so že prišli v Valeno, kjer so jih meščani veselo sprejeli.

Nova zvezda - repatica. Zvezdoznanski urad poroča iz Bolgarije, da so pri Plevni med ozvezdjem »Severni voza« in »Dvojčki« s prostim očesom opazili novo zvezdo-repatico.

Obešen pravoslavni pop. Dne 24. avg. ob 1h pop. so v Tuzli v Bosni obesili 58letnega srbskega popa Petra Lazareviča. Ko ga je 20. avg. straža pripeljala v zapor, je zaklical: Živela Srbija, ki nas je rešila!

Boj v zraku. Neki vojak, ki se je udeležil boja za Lüttich, piše. Dne 17. avg. smo nad našimi glavnimi zasledovali boj v zraku. Boril se je francoski aviatik z nemškim. Ko smo zagledali Francoza, smo streljali nanj, a ga nismo zadel, ter nam je ušel. Ko se je pa oddaljil do 100 metrov, se zažene vanj neki nemški aeroplan. Francoz je izkušal zleteti nadenj, a ga je nemški aeroplan zadel tako, da je moral na zemljo. Francoski vojaški aviatiki v premaganem aeroplanu so se ustrelili.

Napad na ruskega carja. Na ruskega carja je streljal dijak Alsakov, ga ni zadel, pač pa je ubit neki kozak. Policijski minister je odstavljen radi tega napada.

Darovi.

IV. izkaz darov je moral danes izostati. Pride na vrsto drugič.

Našemu upravnistvu je došlo Družina Pivkova, Ajdovščina 25 K za družine; Jak. Močnik, Portoroso za R. K. K 10; duhovnija Obloke po č. g. vik Abrammu K 11.70; Marija Zgaga, Hudajužna 7, 1 zlat prstan. Skupno K 46.70 in 1 prstan. Skupno s prešnjimi izkazji K 572.49.

RAZGLAS

o sprejemu gojenk v jubilejno gospodinjsko šolo zavoda Elizabetišča v Tomaju.

V začetku meseca novembra se otvori sedmi tečaj jubilejne gospodinjske šole.

Prošnje za sprejem je predložiti do 1. oktobra t. l. na vodstvo jubilejne gospodinjske šole v Tomaju kjer se dobe vsa podrobna pojasnila.

Z gospodinjsko šolo je v zvezi mal internat in tvorazredna dekliška šola za manjše gojenke od 6.—14. leta. Za te se začne pouk že 1. septembra.

Zavod je na prijaznem griču z lepo okolico, krasnem razgledom, kateremu se čudi vsak novodošlec, in z zdravim zrakom, zato je zavod res vreden pripočila. Vodstvo preskrbi gojenkam vsega, kar more pospeševati njihov telesni in duševni razvoj. Razne prireditve — ša-

ljeviga in nabožnega značaja, sprehodi in izleti v bližnjo in daljno okolico imajo namen nedolžne zabave in potrebnega pouka. Starši, kajte priložnost Vašim hčerkam, izobraziti se v gospodinjski šoli v Tomaju na Krasu. To je pač najlepša dota, ki jo morete preskrbeti Vašim hčeram, ki Vam bodo za to dobroto vedno hvaležne.

Knjigarna Kat. Tisk. društva v Gorici.

Zemljevidi:

Balkanski polotok. Cena 2 K.
Avstrijsko - rusko bojišče. Cena K 1.20.

Nemško-francosko bojišče. Cena 70 v.
Nemško-avstrijsko-rusko bojišče. Cena 70 vin.

Razglednice

s sliko † sv. Očeta papeža Pija X., cena 6 vin.

Tabela vseh dosedanjih papežev s fotografijami in letnico smrti, cena K 1.

Kršanski vojak

Pouk slovenskim mladeničem, ki so poklicani v vojsko; cena 80 vin.

Molitev ob času vojske, cena 4 vin.

Zločin v Sarajevu à 70 v in 1 K z mnogimi slikami po pošti 10 v več.

Naša zdravila in njih uporaba v domačem zdravilstvu. Cena K 1.20 vezana K 1.80.

Zdravilna zelišča, cena 60 vin.

Zelišča v podobi, cena 60 vin.

Postrežba bolnikom, cena 45 vin.

Slike papeža Pija X. à 30 vin.

Vojska na Balkanu

z zemljevidom Balkana; cena K 8.50.

Vseh vrst brevirjev molitvenikov podob, križev, svetinje, kipoval velikih podob in druge pisalne potrebščine za šole in pisarne.

Čenik slovenskih knjig, ki jih imamo v zalogi, dobi vsak odjemalec brezplačno. —

Knjigarna

Katoliškega Tiskovnega društva v Gorici.

Zobozdravniški in zobotehniški atelje

Dr. I. Eržen

GORICA

Jos. Verdi tekališče št. 37

Umetne zobe, zlato zobovje, zlate krone, zlate mostove, zobe na kaučukove plošče, uravnavanje krivo stoječih zob. Plombe vsake vrste.

Ordinira v svojem ateljeju

od 9. ure dop. do 5. ure pop.